

WAGNERIANA CATALANA N° 9 ANY 1998, secció: Personatges Secundaris

TEMA 3. OBRES: 3.6. TETRALOGIA

TÍTOL: **GUTRUNA, LA VÍCTIMA**

AUTOR: *Willi Tschiedert*

“L’Anell” té una figura que pot qualificar-se d’autèntica víctima, ja que no pertany, com Brunilda, al regne de la tragèdia. És “l’altra”, la que no poseeix ni grandesa ni personalitat, ni tan sols la d’una rival. Es tracta de Gutruna. Ja en el Cant de l’alta Edat Mitjana alemanya, com abans en els Cants de l’Edda, dels quals Wagner prové, Brunilda no té cap rival de la seva mateixa condició, ja que Kriemhilda assoleix una imposant grandesa just després de la mort de Sigfrid, provocada per la seva venjança. En Wagner, Gutruna, la germana de Gunther, resta sempre en l’ombra. No actua mai per ella mateixa. És i romà l’eina de Hagen i del germà, cosa que pagarà cara. (En algunes interpretacions i escenificacions s’arriba a una absoluta discriminació al humiliar-la fins fer-ne una “serventa”.) Quan s’alça el teló deixant veure el palau dels Gibichungs, ella seu en el tron, al costat del germà, mes allí es queda. No se li demana mai el seu parer ni té la llibertat de decidir. No és gens estrany que accepti de bon grat a Sigfrid per marit - difícilment trobaríem un home que comparant-la a Brunilda la volgués com esposa - Gutruna sap que els germans són els qui han triat el pretendent i se sent agraïda perquè aquesta elecció, provocada per les intrigues de l’alta política - com avui diríem - hagi caigut en l’home que ella mateixa hauria escollit molt a gust. El retret de complicitat que se li fa és difícil de provar. Les seves primeres paraules son les d’una pregunta:

“Quina gesta féu tan ardida
qu’és l’heroi més excels nomenat?”

I segueix un desig absolutament lògic:

“Veure Sigfrid mai pogués!”

Davant la pregunta i el desig, immediatament pensem que ella no es creu digna d’aquest home:

“Com puc ullpendre Sigfrid?
Si ell és l’heroi
més excels del mon,
les dones més enciseres

prou festejat l'hauran.”

Sobre tot es pot copsar la seva personalitat en l'escena de l'entrega del beuratge, que Sigfrid dedica a Brunilda: “Brunilda, va per tu!”. Gutruna, sorpresa, no entén aquestes paraules: Avergonyida i confosa abaixa els ulls davant d'ell.” No sap que ha de fer, llavors: “Involuntariament creua una mirada amb Hagen.” A continuació es diu: “Abaixa humil el cap i expressant amb un gest que no se sent prou digna se'n va de la sala amb pas insegur.” Després tan sols apareix davant la porta de la seva cambra i pregunta on van tan depressa Sigfrid i el germà; la resposta de Hagen l'informa: “En barca van a cercar Brunilda.” Una vegada més no sabem que vol dir amb la seva sorprenent pregunta: “Sigfrid?” i amb l'exclamació: “Sigfrid...meu!”, torna a la seva cambra vivament excitada.” Sense cap dubte es pot afirmar - la música ho confirma - que sent un gran amor per Sigfrid i que sense sospitar el que està succeint espera amb impaciència el seu retorn.

El que allí passa ha de ser entés en tota la seva dimensió, els versos de Gutruna hi ajuden:

“Sigfrid, l'home més fort!

M'agafa por de tu!”

Més tard aquests versos són contradits per les paraules: “heroi dolent”, que estàn situades abans de la crida al casament, quan referin-se a Brunilda demana obertament:

“A ella fem bona acollida

perqué contenta aci romanguí.”

És clar que es resigna i es sotmet als esdeveniments, ara bé, no pot demostrar-se, ni per una paraula, ni per una nota, que aprovi l'engany; en canvi rebutja l'acusació de Brunilda i l'escena del jurament. Pregunta:

“Pèrfid Sigfrid,

feres-me engany?

Demostra que aquella

acusa en fals!”

Sigfrid jura, i es diu: “Amb desbordada alegria enllaça amb un braç a Gutruna i se l'endú adins del palau.”

No es pot veure Gutruna com un personatge negatiu, i és absolutament impossible veure-la així al final, quan ja ho sap tot - després de la mort de Sigfrid - quan ja ha descobert la terrible veritat.

No és casual que l'últim quadre comenci amb ella i que en la seva pregunta: “Era el seu corn?”, el seu motiu es sobreposi als motius del corn i del dolor. El malson de la dona

enamorada - l'hem trobat ja en la Cançó del Nibelungs - li torba el son. Sent que el cavall de Sigfrid renilla "fer"; però les paraules més significatives són: "Reia Brunilda i açó'm despertà..." i "Temo Brunilda!". Una veu interna li diu que "l'altra" està en el joc, encar que no sap res del complot venjador. Es pot veure el molt que aquesta escena recorda el mateix moment dels "Cants de l'Edda", d'on Wagner prové. Allí la rialla de Brunilda té lloc després de descobrir-se el crim i de sentir-se el crit d'horror de la rival. Es tracta d'una de les més grans escenes de la literatura mundial, podem dir una pedra fonamental dels orígens, i diu així:

"Allí reia Brunilda
la filla de Budlis,
novament esclatant
des de'l fons del cor,
quan del llit estant
podia sentir
el crit penetrant
de la filla de Gjukis."

Hem de reconèixer que en Wagner la rialla de Brunilda es violenta i convulsa, ja que a ella la por també li ha robat el son i per aixó marxa cap el Rin. Gutruna descobreix ben aviat allò que és increïble, mes no sabent encara l'exacta relació de Brunilda en tot l'assumpte l'anomena "l'envejosa-maligna", la que li provoca tot aquest gran dolor. Després de la total revelació maleeix Hagen i fa un esforç per entendre el sofriment de l'autèntica enganyada.

"Brunilda fou l'amada
que pel beuratge ell oblidà!"

En aquest passatge se sent el motiu de Gutruna junt al del destí i podem llegir en l'acotació de Wagner: "Avergonyida s'aparta de Sigfrid i es deixa caure defallida damunt el cadàvre de Gunther; així segueix immòvil fins el final."

¿Quin és el motiu que ens pot fer veure en aquesta figura una imatge dubtosa i execrable? És l'humiliada i l'enganyada. És la víctima. Mereix la nostra compassió.

Traduït de l'alemany per Rosa Maria Safont